

наступним поверненням у коло адвокатів. Для порівняння, у штаті Нью-Йорк за Правилами адвокатської етики адвокат, який вчинив дане правопорушення, назавжди позбавляється права займатися адвокатською діяльністю (Святоцький Д.О. Адвокатура. Історія і сучасність / Д.О. Святоцький, В.В. Медвечук. – К.: Ін Юре. – 2010. – С. 208).

Що спонукає адвокатів до вчинення таких дій? Безумовно, що однією із головних причин є низький морально-етичний рівень розвитку адвоката як особистості, відсутність моральних орієнтирів та сенсу людської справедливості, а відтак, й низькі показники дотримання морально-етичних норм, встановлених Правилами адвокатської етики, під час виконання службового обов'язку. Суттєвий вплив має також той факт, що у нашій країні через наявність великої кількості некомпетентних адвокатів, юристів, поступово втрачається повага до даної професії. Ще однією причиною є наявність неефективних форм відповідальності адвоката за порушення правил адвокатської етики та професійного обов'язку.

Усе це спонукає до роздумів про необхідність зважених дій задля повернення поваги до даної професії. Завдання сучасної юридичної освіти – підняття рівня компетентності адвоката. А на законодавчому рівні – посилення відповідальності адвоката за порушення свого професійного обов'язку та правил адвокатської етики.

Піскун Д.О.

*студентка 2-го курсу соціально-правового факультету
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ЕТИЧНІ ЗАСАДИ АДВОКАТСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У юридичному механізмі щодо захисту прав людини і громадянина особливе місце посідає діяльність адвокатури, домінуючим соціальним завданням якої є захист прав і інтересів людини. Значний внесок у запровадження до адвокатської діяльності високих морально-етичних стандартів внесли відомі дослідники, юристи минулих епох і сьогодення. Разом з тим, незважаючи на те, що окремі проблеми етичної основи адвокатської діяльності були предметом дослідження великої кількості науковців, їх комплексне вивчення на монографічному рівні в незалежній Україні не проводилося саме з урахуванням положень Конституції України, Закону «Про адвокатуру і адвокатську діяльність», Правил адвокатської етики, норм міжнародного права, що виходять з принципу домінування загальнолюдських цінностей, і саме у дослідженні адвокатської етики в більш широкому значенні і полягає актуальність даної теми.

Правила адвокатської етики - це звід корпоративних норм, що вміщує обов'язкові для адвокатів та їх об'єднань етичні приписи, проте не є нормативно-правовим актом.

Професійна етика є однією з складових науки про мораль, її предметом є аналіз буття моралі, що має на меті регулювання стосунків у сфері певної професійної діяльності людей (В. О. Лозовой, О. В. Петришин : «Професійна етика юриста» – 2004 р. – С. 13-18).

Специфічність професійних стандартів діяльності адвокатів визначається особливостями функцій інституту адвокатури. Тому, під правилами адвокатської етики розуміються конкретизуючі гуманне призначення адвокатури як правозахисної інституції правила поведінки адвоката, що передбачені і закріплені різними соціальними нормами й вироблені самими представниками адвокатської професії, дотримання таких забезпечується внутрішнім переконанням адвокатів, колективною волею органів адвокатського співтовариства, а за необхідністю - заходами державно-правового примушування.

Досліджуючи джерела походження етичних норм в діяльності адвоката, етичні вимоги до адвоката, можна поділити на: 1) сприйняті нормами міжнародного права; 2) ті, що закріплені в національному законодавстві; 3) ті, що визначені в документах, які не мають нормативно-правового характеру; 4) не передбачені в офіційних документах (Таварткіладзе Н. М. дис. канд. юр. наук : «Етичні основи діяльності адвоката-захисника» – 2003 р).

Перша група включає такі норми, як ст. 11 Загальної декларації прав людини, ст. 14 Міжнародного пакту про громадянські та політичні права, які проголошуючи принципи презумпції невинуватості особи, обвинуваченої у вчиненні злочину, гарантують їй забезпечення захисту.

До другої групи відносяться норми адвокатської етики, що закріплені в Законі України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» (ст.21), Кримінально-процесуальному кодексі України (ст. 46, 47) та ін.

Третя група вміщує такі нормативні документи та зводи корпоративних норм, як Основні положення про роль адвокатів, прийняті Восьмим Конгресом ООН по запобіганню злочинам (1990 р.), Основні принципи, що стосуються ролі юристів прийняті у 1990 р. Восьмим Конгресом ООН по запобіганню злочинності та поводження із правопорушниками (п. п. 12, 14, 15), Загальний Кодекс для адвокатів країн Європейського співтовариства, прийнятий делегацією країн-учасниць на пленарному засіданні у Страсбурзі в жовтні 1988 р. (п. п. 1.1, 1.2, розділ II). До найважливіших положень, які стосуються діяльності адвоката, автори Кодексу відносять: незалежність, довіру, порядність; Так як правові суперечки обумовлені конфліктом цінностей суб'єктів, а юридична практична діяльність взаємопов'язана з вирішенням конфліктних ситуацій у суспільстві, професійна практична діяльність адвокатів зачіпає найважливіші інтереси людей і їхнього блага. Це передбачає високий рівень моральної відповідальності за перебіг та результати своєї діяльності на адвокатів, вимагає від них специфічних моральних та психологічних рис характеру.

Правила адвокатської етики затверджені Установчим З'їздом адвокатів України у розділі II закріплюють такі основні принципи адвокатської етики: незалежність та свобода, домінантність інтересів клієнта, неприпустимість конфлікту інтересів, конфіденційність, добросовісність та компетентність, повага до адвокатської професії (Правила адвокатської етики (Затверджені Установчим З'їздом адвокатів України 17.11.12 року)).

Велике значення мають етичні норми, які не закріплені в офіційних документах, їх дотримання засноване на уявленнях про хороше і погане, справедливе і гуманне, обов'язок, совість і т.д.

Висока моральна культура для адвоката має особливе значення, так як з цією професією пов'язані уявлення про такі високоморальні правові принципи, як гуманізм, законність, справедливість, об'єктивність у своїх діях тощо, без яких неможливо вирішувати завдання побудови правової, демократичної держави, гуманного суспільства. Визначаючи принципи адвокатської етики, українські дослідники виділяють такі, як: домінування інтересів клієнта; престиж професії; адвокатська таємниця.

Ступінь розвитку моральної культури особистості може вимірюватися через систему функціонально пов'язаних показників: знання основних моральних правил, вимог, приписів, норм, принципів і ідеалів суспільства; оцінка їх як соціально справедливих, необхідних, таких, що сприяють як суспільному прогресу, так і всебічному гармонійному розвитку особистості; втілення їх у повсякденній поведінці, різносторонність діяльності, спілкуванні; дотримання обов'язків і вимог совісті у складних життєвих ситуаціях і навіть в екстремальних умовах. Ці показники моральної культури особистості є невід'ємною частиною її загальної культури.

У своїй професійній діяльності адвокати повинні дотримуватись конституційних прав особи, не допускаючи розголошення адвокатської таємниці, що передбачено законом. Відповідно до Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» ст.21 до професійних обов'язків адвоката належить дотримання адвокатами адвокатської етики, адже це один з основних професійних принципів адвоката (Про адвокатуру та адвокатську діяльність : Закон України від 05.07.2012 // Відомості Верховної Ради України – 2013 р., №27).

Дані правила мають за завдання уніфіковане закріплення досвіду і традицій, безпосередньо, української адвокатури в сфері роз'яснення норм адвокатської етики, а також загальноновизнаних деонтологічних норм і правил, прийнятих у міжнародному адвокатському співтоваристві.

Вищезазначені правила слугують обов'язковим орієнтиром адвокатів у їх діяльності при збалансуванні, практичному узгодженні ними своїх різноманітних, а іноді навіть суперечливих професійних прав та обов'язків відповідно до основних завдань, статусу адвокатів та принципів її діяльності, визначених Конституцією України, Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» та іншими законодавчими актами України, до того ж, закріплюють впорядковану систему критеріїв оцінки морально-етичних аспектів поведінки адвоката у дисциплінарному провадженні кваліфікаційно-дисциплінарних комісій адвокатури.

Отже, можна зробити висновок, що професійна етика адвокатів як самостійна галузь науки і також підрозділ правознавства, має своїми завданням вивчення особливостей реалізації загальних принципів моралі у сфері правничої діяльності, морального змісту права і морального потенціалу професії адвоката. Адвокатська етика існує для обґрунтування змісту морального ідеалу адвоката, вивчення форми і причини деформацій морально-професійної свідомості та запропонувати способи їх подолання. До предмета даного поняття має бути включено також вивчення методів і форм морально-етичного виховання юридичних кадрів, шляхів удосконалення їх професійної культури.

Професійна етика адвоката - це складне, багатогранне явище. Поставлені та висвітлені вище питання не вичерпують повне коло проблем й зміст даного феномену.

Радаєва О.С.

*студентка 2-го курсу соціально-правового факультету
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ІНІЦІУВАННЯ ПИТАННЯ ПРО ДИСЦИПЛІНАРНУ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ АДВОКАТА

Питання про дисциплінарну відповідальність адвоката є одним із найактуальніших, оскільки з ним щоденно стикаються адвокати, здійснюючи свою діяльність на території України. Така актуальність впливає з природи поваги до інституту адвокатури, яку можуть підірвати порушення конкретних адвокатів. Тобто порушення, скоєні конкретним адвокатом, підривають не тільки професійну честь і гідність цього адвоката, а й інститут адвокатури взагалі. Також актуальність даної тематики впливає з приводів, які слугують основою для порушення дисциплінарного провадження щодо адвоката, беручи до уваги які, необхідно переконатися в наявності належності та допустимості даного приводу.

Відповідно до ст. 36 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» (Про адвокатуру та адвокатську діяльність : Закон України від 5 липня 2012 р. № 5076-VI // Офіційний вісник України. – 2012. – № 62. – Ст. 17.). Право на звернення до кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури із заявою (скаргою) щодо поведінки адвоката, яка може бути підставою для дисциплінарної відповідальності, має кожен, кому відомі факти такої поведінки. Право ініціювання питання про дисциплінарну відповідальність адвоката і звернення до кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури із заявою (скаргою) щодо поведінки адвоката, яка може бути підставою для дисциплінарної відповідальності, має кожен, кому відомі факти такої поведінки.

Закріплення вказаної норми, на думку Заборовського В.В, певним чином суперечить одному з основних принципів адвокатської діяльності, а саме принципу незалежності (ч. 1 ст. 4 цього Закону), а тому виправдано дано норма отримала найбільшу критику серед інших норм, що регулюють правове регулювання приводів для порушення дисциплінарного провадження відносно адвоката. До такого висновку можна дійти виходячи з того, що дана норма надає право кожному, навіть особі, яка не має жодного відношення до професійної діяльності адвоката (не є ні його клієнтом, ні жодним іншим учасником будь-якого провадження, де бере участь адвокат), звертатися із заявою (скаргою) до кваліфікаційно-дисциплінарної комісії. В цьому випадку потрібно врахувати й те, що ряд норм Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», які стосуються підстав притягнення адвоката до дисциплінарної відповідальності не позбавлені недоліків та прогалин. Зокрема, це стосується відсутності конкретного переліку протиправних діянь, що можуть бути розцінені як дисциплінарний проступок; відсутності легального закріплення основних кваліфікуючих понять (порушення присяги адвоката України, грубого одноразового порушення правил адвокатської етики тощо), які можуть бути основою для застосування того чи іншого виду дисциплінарних стягнень, або ж взагалі для кваліфікації діяння в якості дисциплінарного проступку (Заборовський, Віктор Вікторович. "Окремі проблемні аспекти ініціювання питання про дисциплінарну відповідальність адвоката." (2015).

Саме ініціювання питання про дисциплінарну відповідальність має на увазі письмове звернення до кваліфікаційно-дисциплінарної комісії з проханням покарати адвоката за